

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt vores arbejde – Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

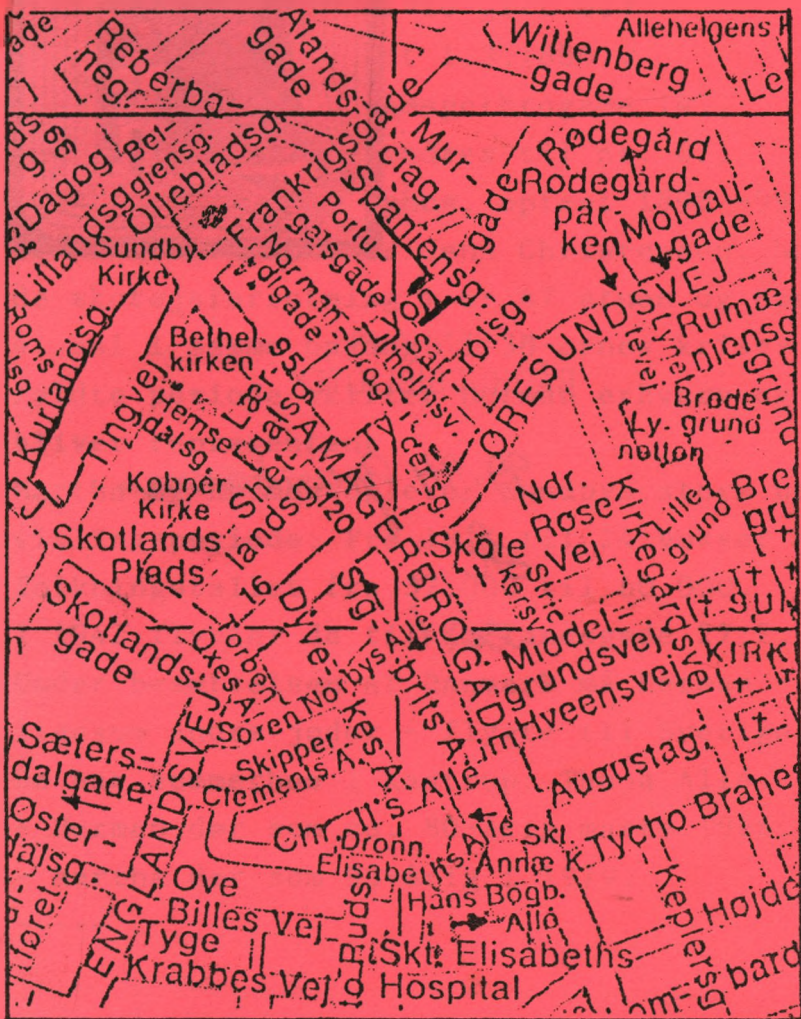
Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskeres Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

Familiealbum fra Sundbyerne .

Hovedpersonerne

Herman Grünbaum

Født ?,3.1886. Kom som polsk jøde til Danmark ca. 1908.

Herman bliver 14.5.1910 gift med

Martha Petersen (født 1.3.1886).

De bor fra 1912 på Amagerbrogade 145, hvis nummer senere ændres til nr. 67.

I ejendommen Gyllinghus, opført 1898 -99 af Manufakturhandler Jens Christensen, har de skotøjsforretning i nr 67 stuen og bor på 4. sal i samme opgang. I 30-ernes krisefyldte periode skifter Herman erhverv og bliver repræsentant.

Martha og Herman oplever Sundbys store udviklingsperiode: Fra 1911 til 24 vokser befolkningstallet fra 37.000 til 60.000.

I 1941 flytter de til Kurlandsgade 27,2.

Under besættelsen af Danmark må Herman - ligesom andre jøder - flygte til Sverige.

De har sommerhus i Kastrup: Thuja Allé.

- Herman dør som ca. 80-årig marts 1966.

- Martha dør som 93-årig i 1979.

Herman og Martha får to piger:
Edel, født 1910 og Jetta, født 1912.

Jetta bliver gift og bosætter sig
Frankrigshusene 18.

Edel bliver gift i 1941 med Georg V
Rasmussen efter at have "gået" med ham i
næsten 10 år.

De bosætter sig i Lyongade 21,2.tv.
(senere er gadenavnet ændret til Spaniensgade).
Georg dør 1976 (76 år) og Edel dør 1985 (75 år).

Edel og Georg har en datter: Janne Pernille
Rasmussen, der har stillet udstillingens
genstande til rådighed.

Jetta

Edels søster Jetta bliver født i 1912.
Hun bliver gift med Alfred. Jetta bor
stadig i Frankrigshusene 18.

Edel

Edel er født 21.8.1910 som datter af Herman og Martha.

Edel går i skole i Rysenstensgade skole, hun går til ballet og bliver konfirmeret i Sundby Kirke april 1926 sammen med sin søster Jetta. Sognepræst Schwartz-Nielsen konfirmerer og døber de to søstre samtidig, da de ikke er døbt som små.

Edel er udearbejdende som kontorist, bl.a. hos Aage Havemanns Eftflg., Nikolai Plads og senere i ~~Kokkenes Fagforening~~ ^{Dansk Kokkeforening}, ~~Renhøjs Allé~~ ^{DYVEKES}. ♂

Edels omhyggeligt førte lommebøger fra 1928 - 1963 er dels regnskabsbøger og dels dagbøger. I 1928 får hun 60,- i løn om måneden, hun bruger en del gange 10 øre til sporvogn, hun ryger cigaretter, hun bruger tit 20 øre til bad, går meget i biografen, går til dans og i teatret

Igennem 1930-erne kan man følge Edels liv som ung kvinde fra hun er 21 - 29. Hun arbejder, læser meget, går i Aladdin-biografen, i teater og hun længes efter sin Georg, som hun bliver gift med i 1941, 29.juni. (Edels dagbog siger: "Bryllupsdag. En dejlig dag.").

Hun bor hjemme indtil hun bliver gift, dvs. Amagerbrogade 67. Vielsen foregår i Sundby Kirke og foretages af Schwartz-Nielsen.

Georg

Georg født 31.1.1901

Georg V. Rasmussen var et musisk menneske.

Han har i 1974 skrevet dele af sine erindringer, men desværre ikke afsluttet, da han dør 13.5.1976.

Georg blev født 1901 i Rahbeks Alle. Georgs forfædre stammer fra Sydsjælland men tog til Valby efter en voldsom brand dér, og Georgs mor er født i "Pindehuggerens Gaard" i Valby. Hans mor var i en periode som ung på en systue og senere smørrebrødsjomfru i Tivoli. Georgs forældre flyttede til Frederiksberg Alle 35, hvorfra Georg som 4 - 5 årig ofte besøgte sin morfar, der arbejdede som snedker i Zoologisk Have. Om sommeren lejede Georgs far kulmandens hest, og så tog man i skoven op til Springforbi. Familien flytter senere til Bagerstræde 3, tæt ved Det Ny Teater.

Georg har en flot sangstemme og kommer i koret ved den Engelske Kirke, men ved 1. Verdenskrigs udbrud var alt så usikkert, at man ikke turde lade ham læse videre, man var glad for at han kunne komme i lære som bogholder. Han endte endda et så "sikkert" sted som Landmandsbanken, der krakkede i 29. Georg fik som dreng bl.a. musikundervisning af Coster Nielsen, der dirigerede i etablissementet "White Star", først for på Amager. Coster Nielsen var "alt andet end Pædagog. Men han skulle ved at undervise mig betale det Tøj han havde købt hos min Far" (I dennes manufakturforretning, Bagerstræde 3).

Georg var godt på vej ind i en uddannelse som musiker i sin ungdom, men de økonomiske forhold gjorde det ikke muligt. Hele livet igennem dyrker han musik og ved nedskrivningen af sine erindringer i 1974 går han til undervisning en gang om ugen hos Wladimir Gurawitsch og "nyder at arbejde med Op-gaverne."

Georg er altid aktiv og optaget af musik og teater. Efter Georgs død blev en del regnskabsbøger fra Røde Kros Teater afleveret til Teatermuseet af familien. Om Georg ligefrem førte eller hjalp til med regnskabsbøgerne kan ikke oplyses, men han havde konstant sin gang ved Røde Kro indtil lukningen i 1961.

Georgs arbejdsliv:

1915:læreplads hos K.Schøller (bogføring),
1919:Landmandsbanken, 1930: Overformynderiet,
1939:NESA, 1948: Havemanns Eftflg.,
1961:P.Frigast, 1970: pensioneret.

Edels og Georgs hjem

Edel og Georg bliver gift i 1941 og flytter ind i Lyongade 21,2. De får datteren Janne i 1948. Lyongade 21,2 tv. består af 2 vær, bad og toilet. Før indflytningen skal "Lejeren have Attest fra en af Ejeren anvist Desinfektionsanstalt for at hans Indbo er frit for Skadedyr." Lejen er 68,- pr. måned. Huset blev kaldt Lyongaarden.

Edel og Georgs hjem er et eksempel på "den bedrestillede funktionærs/ den litterære arbejders" historie og udvikling i 1940 - 60. De lader f.eks. datteren Janne gå i betalingskole. De kender til kunst (køber orig. maleri af Heerup før han bliver kendt), de er gode venner med forfatteren Mogens Linck, og feks. fortæller en inventarliste fra 1945 (til et forsikringselskab) om maleri af Ejler Bille og Heerup, reproduktion af Van Gogh og mange bøger.

Kvarteret var spændende. Det bestod for store deles vedkommende af den oprindelige Sundbyøster landsby. Navne som Minorkagade, Rødehus osv siger sikkert ældre Sundbyborgere en del. Kun lidt er tilbage i dag. Tæt ved var også Røde Kro Teater. Fra vinduet kunne de se ned til "skraldemandens hus", som blev malet af Grethe Brandt Jensen.

Christian Ellings nu næsten uopdrivelige bog "Rejse paa Amager, 1945" kan give et lille indtryk af kvarteret.

Besættelsestiden

Under Danmarks besættelse fik familien de samme vanskeligheder som andre danskere, men dertil kom at Herman som jøde kunne risikere deportation til Tyskland.

Georg Rasmussen har skrevet flg. beretning om Hermans rejse til Sverige i 1943.

29.9. Fik gennem Vaskesmedens Nevø Meddelelse om at der kunne ventes Jøde-Razzia, hvorefter vi alle samledes i Kurlandsgade, hvor det blev besluttet at M og N ikke skulle overnatte i Lejligheden. N. tog til os, og M til Alf og -fine.

N havde galdestensanfald om Natten, men var frisk igen om Morgen.

30.9. M og N tog tilbage til Kurlandsgade og pakkede, hvorefter de betalte Husleje m.m. og tog med Toget til Nielsens i Fredensborg.

1.10. Alfine fik samtlige Papirer op paa Kontoret og hævede i Dagens Løb de to Bankbøger, hvis indhold indgik paa Kontorets Konto.

2.10. Jeg talte med Niels og Kr og om Aftenen tog vi alle 4 ud til Fro for at slaa os ned et stykke Tid.

3.10. Søndags-Morgenstemning. Spiste Frokost hos Alf og -fine og samlede madvarer sammen. Strut og jeg tog med Gerda paa Hospitalet. Aftensmad sammen alle 5.

4.10. Familieraad om Aftenen. Alf og jeg skulle om Tirsdagen tage sammen til Fredensborg for at overtale M til at søge at komme til Sverige.

5.10. Jeg tog til Alfine om formiddagen og skulle besørge forskellige Erinder i Sagens Interesse. Tog derfra til Strut, hvor jeg blev ringet op og fik at vide, at N var i byen. Alfine, Strut og jeg mødtes med N hos Hincheli, hvor fabrikant Chr. Jacobsen mødte op med en Pakke Penge til Overfarten. N og jeg tog derefter til Fredensborg og det blev aftalt, at M og jeg skulle følges til Snekkersten og se at faa Skibslejlighed.

Kl. 5 ½ kom der Besked om at Fiskerne var arresterede og Sejladsen indstillet. Blev derfor i Fredensborg.

6.10. Med Tog til Kjøbenh. og op til Alfine for at aflægge Beretning. Tog derfra til Strut og blev indhentet af en Telefonbesked om at komme ud til Chr. Jacobsen - Afsted derud og sammen med ham til Brydesen i Smallegade hvor nærmere Aftaler blev truffet. Afsted med 12.39 til Fredensborg hvor M og jeg spadserede til Funck Pedersen, og Kl. 17.45 med Bil til Espergærde, hvor vi ved en Viadukt blev hentet af Brydesen, som førte os hjem til ham. Fiskerne mente ikke der var nogen Tjans den Aften, men 7,45 gik Turen til Nivaa.

Imidlertid tog jeg til Kjøbenh. og

7.10 fik jeg Besked paa at Nivaa var mislykket, og at M befandt sig hos Brydesen endnu. Fik et Chock og rendte rundt i Byen det meste af Formiddagen. Tog et Dampbad og var sløj resten af Dagen. Samme aften rejste M.

8.10. Var paa Kontoret og tog hjem til os selv, samt over til M og N - alt uforstyrret. Talte med Vangs paa 4. sal og fik at vide, at der havde været Besøg den 30.9. om Natten. Der havde været 1 Hipo-mand og 2 tyske Gestapo-mænd. De havde hamret og sparket paa Døren, og Naboen Hr. Garde var gaaet ud og sagt at der ikke var nogen hjemme. Hipoerne havde saa villet sprænge Døren, Men Hr. Garde havde igen forklaret, at da M var Repræsentant, rejste de meget og havde været væk længe, hvorefter de 2 Gestapo-folk havde sagt, at saa kunne de ligesaa godt gaa. Og saa gik de alle 3:

9.10. Tog alle 4 til Fredensborg - Jeg over Espergærde, hvor jeg fik Hilsen og Penge fra M. Laante Brydesens Cykel til at køre til Fredensborg paa og ankom Kl. 7 ½.

- 10.10. Dejligt Vejr. Kørte Cyklen tilbage til Espg. og tog Toget tilbage.
- 11.10. Alfine ordner lejekontrakten til Lejligheden i Kurlandsgade.
- 12.10. Alt roligt. Skifte Dørpladen i Kurlandsg. Fik at vide om Besøg igen 8.10. Kl. 1 ½.
- 13.10. Tog hjem hver især til vore Lejligheder.
- 14.10. N. kommer paa Besøg i Kjøbenhavn.
- 19.10. Skrevet til: se Listen.
- 22.10. Var i Mag.s 3. Afd. Afleverede Rationeringskort. Ordrede Sygekasse. Talte med Skattevæsenet.
- 23.10 Betalte og afbestilte N.Mønstertidende (0.80).

(M= Herman, N= Martha).

Janne

Janne Pernille Rasmussen er født 14.5.1948 som datter af Georg og Edel. Georg er da 47, og Edel er 37, så Jannes forældre er ikke helt unge.

Janne går i Sct. Annæ Skole på Hans Bogbinders Alle, nr. 4. Skolen er oprettet som katolsk skole for Amager og tog fra 1938 også ikke-katolske elever. Det er ikke af religiøse grunde, Janne bliver sendt i denne skole, men fordi den siges at være god. 1951 udskilles dens mellem- og realskole under navnet Vor Frue Skole, der forbliver på Hans Bogbinders Alle, medens underskolen rykker til Peder Lykkesvej.

Janne startede i skolen 1954. Da det er en betalings-skole opkrævedes den gang 15,- månedligt i skolepenge. I 1963 - 64 er betalingen 35,- månedlig.

Konfirmation: Udfra Edels regnskabsbøger kan man se, hvad Jannes konfirmation i 1962 kostede med koge-kone (70,-), fotograf (25,-), tøj til Janne (563,40) og mad med vin, sherry og cognac (497,50). Ialt er konfirmationen en udgift på 1243,90. Georg tjener 900,- og Edel 710,- om måneden. Skat andrager 419,-, huslejen er 156,-.

Janne tager realeksamen 1964 og senere går hun på Niels Brocks Handelsskole.

Janne Uddanner sig senere til jurist, hvad hun arbejder som i dag.

Forenklet stamtavle over udstillingens hovedpersoner.

Herman Grünbaum gift med Martha Petersen

Bor:

Amagerbrogade 67,4
Kurlandsgade 27, 2

Jetta f. 1912

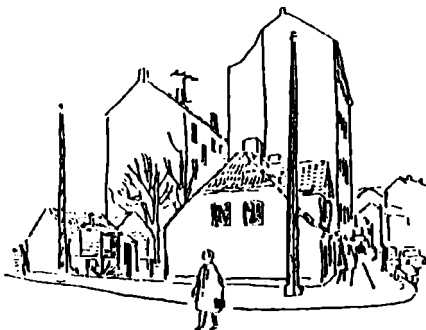
gift

bor: Frankrigshusene 18

Edel gift med Georg V Rasmussen

bor: Lyongade 21,2 tv
Spaniensgade

Janne Pernille Rasmussen
f. 14.5.1948

Denne udstilling er blevet til på den måde, at en flyttekasse fra en Sundby-familie fortæller om familien, men samtidig lidt om Sundby-området. Materialet er især mange familiefotos - bl.a. fra fester i familien, samt oplysninger givet af Janne Rasmussen, der er opvokset i Spaniensgade 21, 2.tv. Jeg håber, det er lykkedes at afspejle lidt af udviklingen i Sundby.

Helge Scheuer Nielsen